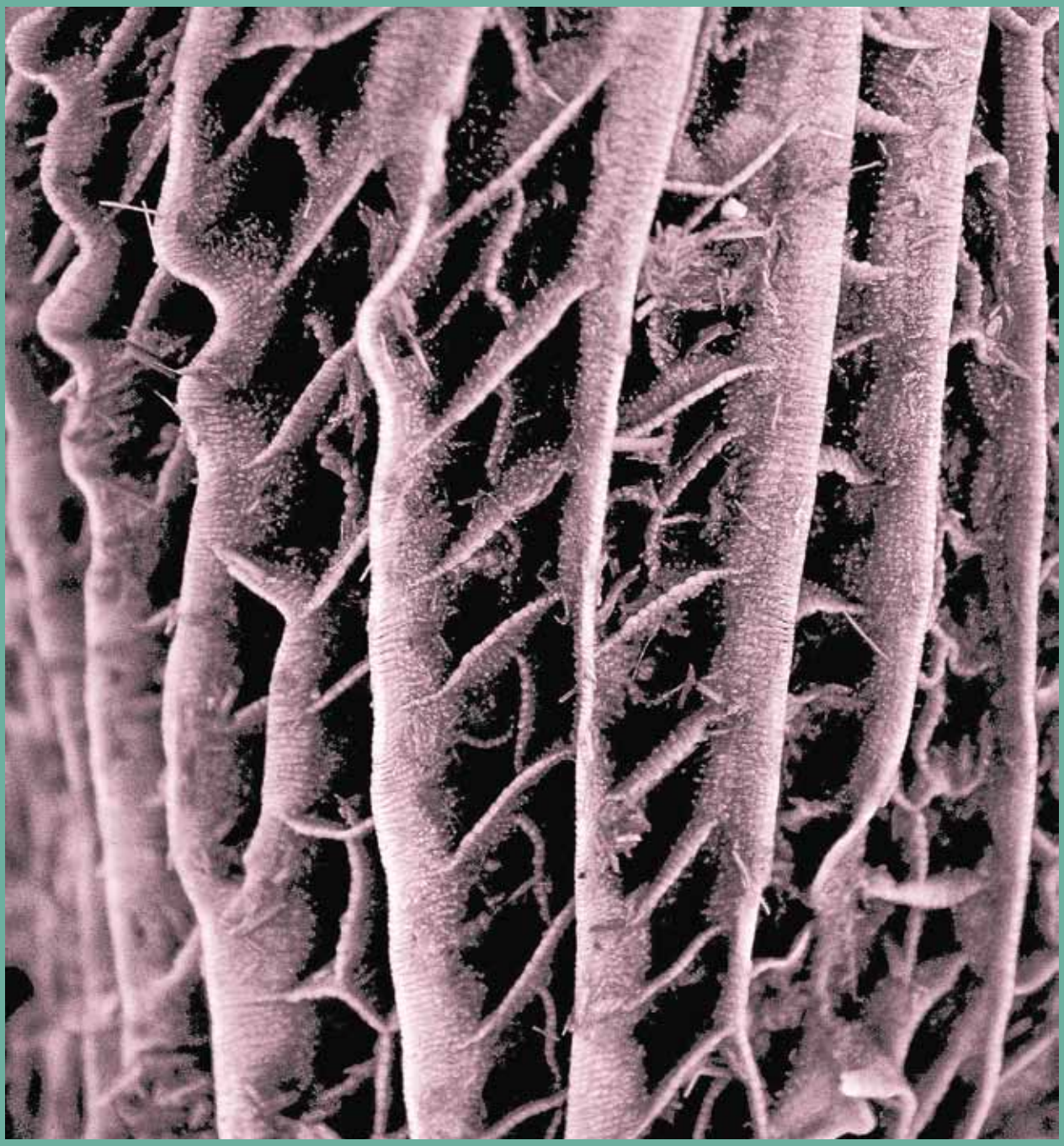
Biodynamisk Odling

nr 1 · 2018
medlemstidning för
Svenska Biodynamiska Föreningen

Nordiskt Forum

Biodynamisk Odling

Biodynamisk Odling nr 1, 2018
Utges av Biodynamiska Föreningen som medlemstidning.

REDAKTION
Föreningens styrelse

ANSVARIG UTGIVARE
Johan Nilsson

ANNONSER
kontoret@biodynamisk.se

FORMGIVNING
Alexandre Westerlund

Biodynamiska Föreningen

ADRESS HUVUDKONTOR
Skillebyholm 7
153 91 Järna
T 08 551 512 25
E kontoret@biodynamisk.se

Nyheter, artiklar och mera om biodynamisk odling hittar du på vår hemsida.
www.biodynamisk.se

Följ oss gärna på Facebook och Twitter.
www.facebook.com/SvenskaBiodynamiskaForeningen
www.twitter.com/Biodynamiska

I detta nummer

INNEHÅLL

Det personliga förhållandet till gödseln och preparaten 3
Nyheter 4
Starkare utbildning inom gröna näringar 6
Utbildning i BERAS 7
Ibrahim Abouleish 1937–2017 7
Vertreterkreis februari 2018 8
Biodynamisk vinodling i Frankrike 9
Nordiskt Biodynamiskt Forum 2017 10
Biodynamisk odling i Indien 16
Rudolf Steiners väg att få kunskap om det levande 19
Holma folkhögskola i Höör/Lund 24
BINGN 26
Kallelse till ordinarie årsmöte 2018 28

BILDER
Omslag Johan Nilsson
6 Järna naturbruksgymnasium, Wikimedia Commons **7** BERAS International, alnatura.de **8, 9** Daniel Björklund Jonsson **10, 11, 12, 13** Johan Nilsson **15** Marika Lundgren **16, 17, 18** Artur Granstedt **20** Wikimedia Commons **21** michaelhouseschool.com **24** Holma folkhögskola **27** Klára Jelínková

Biodynamisk Odling i ständig förändring

I årets första nummer får ni läsa rapporter ifrån händelser ute i den större omvärlden. Vi erbjuds glimtar ifrån Egypten och Indien. Och ifrån Europa. Det har precis varit lantbrukskonferens i Dornach på temat De Biodynamiska Preparaten. Wilbert och Daniel delar med sig av sina erfarenheter och tankegångar.

Mångfalden sätt att arbeta med preparaten och skapa en situation kring dem leder Wilbert till att tänka kring hur det ”... kanske är (det) viktigt att ta tillvara olika aspekter när det gäller förståelsen, känslan och det personliga intresset som människor kan ha ... Att stå i det praktiska arbetet, reflektera över det man gör och att iaktta med alla sinnen de förändringar som visar sig i odlingen, det är en skolningsväg i sig.”

Och är inte önskan att vi i Sverige skulle tycka att det biodynamiska grundkonceptet och arbetet med de biodynamiska preparaten var något helt naturligt och att det fick finnas olika odlingspraktiker som var udda och accepterade? Det där läkande lapptäcket av hållbara metoder som tillsammans erbjuder förändring.

Och här hemma händer också mycket. Läs om Nordiskt Forum, som ju anordnas vart år. 2018 kommer vi att mötas i Danmark under november månad. Följ med oss dit.

Läs om Nordisk Forskningsring och det arbete de gör och hur du kan bli stödmedlem för att ge en röst åt den biodynamiska forskningen. Läs om Bingn, en ny generation odlare som vill ut och bruka jorden. Läs om Holma Folkhögskola.

Det händer mycket och det finns mycket vilja. Vi hoppas kunna väcka och förvalta den viljan.

Vi vill verkligen tacka alla er medlemmar som har gett gåvor under det gångna året och ni som avrundat era fakturor uppåt. Det är ett fantastiskt bidrag.

Men vi behöver också er hjälp.

Ibland känns det som om det biodynamiska arbetet är alltför koncentrerat till Järna. Hur kan vi bli mer aktiva – tillsammans. Det finns ett engagemang i Skåne som vi vill understödja.

Ibland känns det också som om vi kämpar för att få ihop denna tidning. Vi försöker hitta nya vägar som känns mer hållbara. Kanske vet du vilka stigar som kan vara bra att trampa... § Johan Nilsson, styrelseordförande, johantraggae@gmail.com

Det personliga förhållandet till gödseln och preparaten

En reflektion som växte sig allt starkare efter årets lantbruksmöte med de biodynamiska preparaten som huvudtema, var: tro inte att du äger hela sanningen! Redan bland utställningarna som hade byggts upp inne i Goetheanum under LWT blev det tydligt hur mångsidigt och komplext hela temat är. Från valet av växtdelar och organhöljen, val och bearbetning av olika mineraler till kiselpreparatet, hornens form och gödselns beskaffenhet, förvaring efter tillverkningen och fram till själva användandet med hjälp av de mest olikartade utrörnings- och sprutanordningar – det blev synligt att det finns olika vägar att närma sig preparatfrågan. Här fanns möjlighet att både se, känna och lukta på färdiga preparat, tillverkade enligt olika skolor och metoder. Jag hade för egen del en ganska klar bild hur t.ex. kamomill- eller nässelpreparatet skulle kännas och dofta och det var nyttigt att se hur andra människor uppfattar hur ett bra preparat skulle se ut.

Under föredragen och arbetsgrupperna blev det likaså tydligt, att människor är olika i sitt sätt att förstå eller att handha preparaten. Den mellaneuropeiska ansatsen – att vilja förstå och genomskåda varenda detalj i umgänget med de biodynamiska preparaten stod i stark kontrast till ett mer känslo- eller viljebetonat förhållande som människor i Asien eller Sydamerika tycks ha. Det viktiga momentet för de flesta användare verkar vara en entusiasm som väcks, när det blir uppenbart att man har fått ett verktyg i händerna som vem som helst kan skaffa, använda och se effekten av. Att det dessutom handlar om naturliga substanser från naturen, ur livssammanhangen, och inte tillhandahålls av vinstgiriga aktörer i den kemiska industrin, gör saken än mer tilltalande. För bönder i Indien som var nära bankrutt och självmord kunde omläggning till biodynamisk odling betyda att livet fick innehåll och mening igen samt att det gick att försörja sig på den mark man ägde. De rapporter som vi hörde från Indien, Kina, Sydamerika m.fl. visade också värdet av den sociala aspekten: att tillverka preparat eller kompost kan bli till en fest för en by, en grupp odlare eller en gård med dess medarbetare.

Kanske är det viktigt att ta tillvara olika aspekter när det gäller förståelsen, känslan och det personliga intresset som människor kan ha. Det gemensamma utbytet och viljan att göra erfarenheter tillsammans är till ovärderlig hjälp. Att stå i det praktiska arbetet, reflektera över det man gör och att iaktta med alla sinnen de förändringar som visar sig i odlingen, är en skolningsväg i sig. Det framfördes gång på gång hur viktigt det är att lita på sina sinnen och egna upplevelser i umgänget med preparaten, jorden och även produkterna som odlas. Det är med god grund som Steiner betonade vikten av att utveckla ett personligt förhållande till gödseln och att använda sig av luktsinnet för att spåra kvalitéer i det levande: en frisk organism håller tillbaks doften, ett sjukt och sönderfallande livssammanhang luktar illa!

Men kan man komma till absolut säkerhet om vad som är bra, mindre bra eller till och med dåligt? Subjektiva omdömen fnyser man ofta över, speciellt i vetenskapliga sammanhang. Under mötet visades det upp en mängd forskningsarbeten som gjorts under årens lopp. Även här är mångfalden av metoder, tillvägagångssätt och kvalitén av arbetena slående! I posterutställningen kunde man studera resultaten av traditionella, kvantitativa mätningar vid sidan av bildskapande metoder som kopparkristallisations- och stigbildsanalyser. Under senare år har det även kommit undersökningar ur den s.k. ”Bildekräfteforschung” där människor övar sig att känna av och bedöma livskrafterna i produkter som odlats under olika förutsättningar. Det är uppenbart att det behövs olika sätt att komma åt skillnader i såväl kvantitet som kvalitet mellan olika odlingsmetoder. Ty ett enskilt resultat kan likaså vara behäftat med felaktigheter som en enskild människas subjektiva upplevelse. Endast noggranna, upprepade försök på olika platser, under olika förhållanden och med olika metoder kan i sin helhet närma sig den objektiv sanningen. Och på den punkten är trenden tydlig: biodynamisk odling gör jorden mer fruktbar och frambringar livsmedel av högre kvalitet än andra odlingssätt!

Lagom till i vår kom det ut en sammanställning i bokform av olika sätt att framställa de biodynamiska preparaten på olika håll i världen. Boken finns nu på både engelska och tyska med originaltiteln: ”Biodynamische Präparatepraxis weltweit – die Fallbeispiele”. Den ges ut av: Sektion für Landwirtschaft, Hochschule für Geisteswissenschaft Goetheanum.

§ Wilbert Beyer

Kära medlemmar, viktigt om tidningen Biodynamisk Odling

Vi i styrelsen vill självklart berätta att vi är stolta över vår tidning och vi ser det som ett viktigt uppdrag att kunna erbjuda läsvärda artiklar kring biodynamisk odling.

Nu kommer vi med ett späckat nummer som ser riktigt riktigt bra ut. Samtidigt så har arbetet med tidningen varit något betungande. Vi vill vara så transparanta vi kan och dela våra tankar med er.

Just nu består föreningen av följande styrelse; Brigid Lefevre (ordförande), Johan Nilsson (ordförande), Arthur Borgs, Cecile Jongers och Sabina Sundman. Marika Lundgren är anställd som administratör på 20%. Allt styrelsearbete förflyter ideellt och Marika håller trådarna på kontoret och gör ett otroligt viktigt jobb.

Senaste åren har vi kämpat med att färdigställa materialet till våra 4 årliga nummer. Artiklar ska skrivas, sammanställas, ordnas. Tidningen ska planeras och det hela ska arbetas samman till läsvärda nummer. Detta redaktionella arbete görs ideellt av styrelsen.

Vi har lyckats komma upp i fler än 700 medlemmar och det känns fantastiskt roligt. Samtidigt så går mer än hälften av medlemsavgiften åt till de nummer av tidningen och såkalendern som ju är vår medlemsservice. Eftersom vi som förening är helt medlemsfinansierad är detta en stor utgift. Vi i styrelsen behöver också lägga tid på det styrelsearbete som är förknippat med föreningen.

Vi vill passa på att verkligen tacka alla er medlemmar som har gett gåvor under det gångna året och ni som avrundat era fakturor uppåt. Det är ett fantastiskt bidrag för vår verksamhet.

Vi tog ett bestlut under början av 2018 att ta en paus med tidskriften. Därför skulle detta första nummer bli det enda under året. Och som ni märkte lyckades vi bara komma ut med 3 nummer under 2017.

Vi behöver helt enkelt både se över vårt styrelsearbete, hur vi kan och hinner engagera oss, samt se över utgivningen av tidningen. Det är i vårt största intresse att fortsätta ge ut en bra tidning, men då behöver vi hitta rätt flöde av energi för detta. Vi planerade därför att använda vår tillfälliga paus med tidningen till att strukturera om arbetet med tidningen, samt söka pengar för att kunna ge någon ansvaret att arbeta med tidningen för att kunna höja standarden ytterligare och ge ut ännu mer läsvärt material.

Vi berättade om vårt beslut för en del trogna medlemmar, artikelförfattare och personer som erbjuder mycket stöd, och de fann vårt beslut tråkigt. Det kom blandade reaktioner. Men deras reaktioner väckte också hopp för oss. Det är fint att veta att tidningen är betydelsefull och att dess, till och med tänkta, frånvaro väcker känslan av avsaknad.

På uppmuntran av dessa personer BER vi helt enkelt er MEDLEMMAR om STÖD, det här är de behov vi ser:

– **GÅVOR**. Finns det medlemmar som kan stödja oss med gåvor till fortsatt utgivning av tidningen Biodynamisk Odling så tar vi tacksamt emot det. Då skulle vi kunna utveckla formatet och göra ett bra jobb redan i år. Gåvor kan ges till Föreningens postgiro 19 62 95- 0, märk gärna gåvan med ”Tidningen”.

– **FLER MEDLEMMAR**. Om vi var fler medlemmar skulle vi kunna hålla en hög standard på tidningen till lägre kostnad. Fler medlemmar skulle innebära en helt annan ekonomi vid tryck av tidningen. Ge bort ett medlemskap eller bjud in intresserade vänner till att bli medlemmar.

– **TIDNINGSREDAKTION**. Vi skulle gärna se att vi har en tidningsredaktion som består av personer även utanför styrelsen. Vill du bli en aktiv medlem som, tillsammans med några av oss i styrelsen, ger ut en kvalitativ medlemstidning som också är läsvärd i större kretsar? Känner du någon som kanske inte är medlem men som skulle tycka att det vore kul, eller kanske har erfarenhet av, redaktionellt arbete, bjud in dem!

– **ARTIKLAR**. För att hjälpa oss att fylla på med starkt material skulle ni som medlemmar kunna skriva artiklar, dela läsvärda svenska eller internationella artiklar, samt rekommendera personer i ert nätverk att bidra med material. Hjälp oss bygga upp en bas av intressanta artiklar, annonser och notiser som kan fylla ett kalendiarium som berör biodynamisk odling.

– **BIDRAG och STÖD**. Känner ni till var vi kan söka pengar eller är du bra på att skriva ansökningar? Vi skulle gärna se över de möjligheter som finns att utveckla tidnignen genom stöd ifrån stiftelser, institutioner, studeiförbund eller liknande.

Vi är oerhört TACKSAMMA för alla inspel vi kan få på det här!

Vi hade tänkt att under 2018 ge ut 3 st Nyhetsbrev istället för tidningar. Men vi vill gärna få er respons på det ovan nämnda. Hör av er till föreningen på e-post kontoret@biodynamisk.se, 08 551 512 25 eller på Svenska Biodynamiska Föreningen, Skillebyholm 7, 153 91 Järna. § Johan Nilsson, styrelseordförande, johantraggae@gmail.com

Trädgårdsmässan i Älvsjö 2018

Även i år kommer föreningen att ha en monter på ”Nordiska trädgårdar” mässan i Älvsjö, som kommer att äga rum 22–25 mars. Kom gärna in till montern om du har vägarna förbi!

Vi är också tacksamma om du vill vara med och bemanna montern!

Föredrag

Scen Botanisera, torsdag 22 mars

10.00 **Strömmande, virvlande naturvattenlek – lekfullt lärande om hållbarhet**
Nigel Wells, Virbela Ateljé och Svenska biodynamiska föreningen.

Scen Ätbart, torsdag 22 mars

10.30 **Människans möte med det levande**
Idéträdgård av Stiftelsen Skillebyholm.

11.30 **Maxa skörden med ekologiska metoder**
Daniel Björklund Jonsson, Skillebyholms trädgårdsutbildning, Svenska biodynamiska föreningen.

12.30 **Växtföljd för den lilla täppan**
Daniel Björklund Jonsson, Skillebyholms trädgårdsutbildning, Svenska biodynamiska föreningen.

Scen Ätbart, fredag 23 mars

11.30 **Maxa skörden med ekologiska metoder**
Daniel Björklund Jonsson, Skillebyholms trädgårdsutbildning, Svenska biodynamiska föreningen.

12.30 **Växtföljd för den lilla täppan**
Daniel Björklund Jonsson, Skillebyholms trädgårdsutbildning, Svenska biodynamiska föreningen.

Nominera ledamöter till Biodynamiska föreningens styrelse!

Vid årsmötet i maj väljs föreningens styrelse. Valberedningen tar fram till den 1 april emot förslag till styrelseledamöter. Vi vill öka den geografiska spridningen i styrelsen och ser därför gärna nomineringar från hela landet.

Föreslå dig själv eller någon annan genom att mejla till: sofi.gerber@sbfi.se eller wijnand.koker@telia.com. Uppge namn, kontaktuppgifter och gärna en motivering till varför du vill se denna person i styrelsen. § Sofi Gerber och Wijnand Koker, Valberedningen

Böcker som finns att beställa från kansliet

Vända sin jord
av Margit Melin
Pris 280 kr plus porto 38 kr.

Handbok i naturlig biodling
av Peter Schneider Vingeskölds och Anette Diengs (Natur & Kultur, mars 2016).
Pris 270 kr plus porto 38 kr.

En Lantbrukskurs
av Rudolf Steiner.
Pris 180 kr plus porto 38 kr.

Huset som ville ha en trädgård: Ett hem i världen
av Lars Danielsson, Louise Danielsson och Bruno Helgesson (2003 Frommens förlag).
Pris 120 kr plus porto 51 kr.

Biodynamiska Preparat
av Thomas Lüthi & Berit Löfström och illustrerad av Alexandre Westerlund, 2009.
Pris 150 kr plus porto 25 kr.

Starkare utbildning inom gröna näringar Skillebyholms trädgårdsutbildning och Järna Naturbruksgymnasium i samverkan

Idag importerar vi i Sverige över 50 % av vår mat. Vi är helt beroende av att dagens globala transportsystem fungerar optimalt för att vi ska ha tillräckligt med mat på våra bord. Detta samtidigt som många mindre lantbruk tvingas lägga ned.

Södertälje Kommun har under många år jobbat med frågor rörande ekologisk och närodlad mat, nu tar man nästa steg genom att ta fram en unik livsmedelsstrategi för kommunen. Bland de kompetenser och resurser som kommunen har tillgång till för att förverkliga en sådan strategi syns bl.a. utbildningsverksamheter som sedan länge har haft fokus på biodynamisk/ekologisk odling. Skillebyholm grundades redan 1974 och har allt sedan dess erbjudit en rad olika utbildningsformer och examina inom vuxenutbildning. Några kilometer därifrån, på Nibble Gård finns Järna Naturbruksgymnasium som sedan 1999 erbjuder en gymnasial utbildning inom odling med stark biodynamisk/ekologisk profil för ungdomar.

Efter en längre tids sonderingar och samtal har skolorna under höstterminen 2017 inlett ett aktivt samarbete vars mål är att identifiera och ta till vara alla de resurser som båda utbildningsanordnarna förfogar över. Inom samarbetet finns en stor grupp kompetenta och erfarna lärare, instruktörer, handledare, administratörer och utbildningsledare men även upparbetade odlingar, djurhållning, utbildningslokaler, maskiner och redskap. Tillsammans har skolorna ett omfattande nätverk, både nationellt och internationellt. Nätverket består av företag inom lantbruk, grönsaks- och fruktodling, trädgårdsanläggning och design, förädling, maskinteknik och skogsbruk. Dessa företag bidrar till undervisningen och erbjuder möjlighet till praktiska arbetslivserfarenheter för elever och studenter.

Idag är Järna Naturbruksgymnasium ett yrkesgymnasium med jordbruksinriktning och vid Skillebyholm bedrivs utbildningar inom Yrkeshögskolan, KOMVUX och TCYK (yrkesbevis inom trädgårdsnäringen), samt en rad olika fristående kurser.

Det finns ett behov av människor med kunskaper och praktiska färdigheter inom hela jordbruks-, trädgårds- och skogssektorn. Det gäller livsmedelproduktion, skog- och landskapsvård, djurskötsel och skötsel av odlingar och grönområden i staden. Södertälje och Sverige behöver människor med yrkeskunskaper som förstår ekologiska sammanhang, som kan omsätta sina kunskaper i praktiken och som kan och vågar starta hållbara företag och verksamheter i den gröna sektorn. Vi ser fram emot att med samlad styrka utveckla och intensifiera våra satsningar och därmed ge fler möjligheten att utbilda sig inom dessa så viktiga och spännande områden. § Daniel Björklund Jonsson, Verksamhetsledare Skillebyholm och John Gerhard, Järna Naturbruksgymnasium

Kurser på Skillebyholm

11 mars	**Fruktträdsbeskärning** på Torekällberget
17 mars	**Prydnadsbuskbeskärning** på Torekällberget
7 april	**Biodynamisk Trädgårdsodling**
21 april	**Biodynamisk Trädgårdsodling**
30 juni	**Kryddväxter, odling och användning**
28 juli	**Kryddväxter, odling och användning**

Samtliga kurser är endagskurser mellan 10.00–15.00. Mer information finns på vår hemsida www.skillebyholm.com. Kurserna anordnas i samarbete med Folkuniversitetet Södertälje.

Utbildning i **BERAS** Diet for a Green Planet

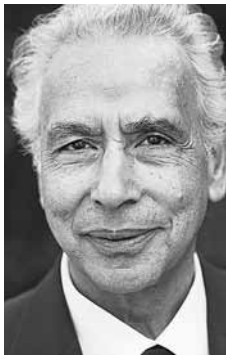
Organisationen BERAS International (*Building Ecological Recycling Agriculture and Societies*) anordnar en distansutbildning på deltid i måltidskonceptet Diet for a Green Planet, ett koncept som är resultatet av tidigare forskning vid Stiftelsen Biodynamiska Forskningsinstitutet, SBFI.

Koncepetet ligger bland annat till grund för Södertälje kommuns uppmärksammade och prisbelönade arbete med hållbar mat, vilket har resulterat i att storkök i både privat och offentlig regi efterfrågar kunskaper om Diet for a Green Planet. Utbildningen lyfter helheten kring den hållbara maten genom att kombinera gedigna kunskaper om mat och jordbruk med förändringsledning i organisationer – i stora drag hur en verksamhet och en meny kan utformas för att gynna det närande jordbruket.

Kursen som anordnas i samabete med Stensunds Folkhögskola i Trosa kommun är avgiftsfri och studiemedelsberättigad och välkomnar såväl kommuner som företag, egenföretagare och privatpersoner, att delta.

För mer information och anmälan besök eller kontakta BERAS: www.berasinternational.se eller hanna@berasinternational.se.

Ibrahim Abouleish 1937–2017

Ibrahim Abouleish växte upp i Egypten. Som barn fick han då och då låna en bok i sin farbrors bibliotek. En dag tog han en bok skriven av Goethe. Den fascinerade honom så att han blev nyfiken på Europas kultur. Mot sin fars vilja, bokade han en plats på ett Universitet i Österrike och som artonåring tog han båten till Italien utan att ta avsked. I ett avskedsbrev till sin far skrev han att han skulle komma tillbaka till byn och att han hade många planer.

Ibrahim kom tillbaka, visserligen inte till byn men till en bit öken, 6 mil nordost om Kairo. Där byggde han upp SEKEM, en biodynamisk gård med förädling, skola och ett medicinskt centrum. År 2012 öppnade Universitetet Heliopolis för hållbar utveckling i Kairo.

Ibrahim Abouleish var en man full av visioner; den biodynamiska gården, uppbyggande av den bördiga jorden var inte ett mål, men ett sätt att få igång en fredfull och hållbar utveckling. Att producera te från örter och barnkläder från bomull genererade en ekonomisk bas som möjliggjorde erbjudande av kreativa aktiviteter till alla medhjälpare, som eurytmi, musik, teater och konst och därmed bidra till deras personliga utveckling.

Varje morgon från 6:30 till 7:00 gjorde Ibrahim ett andligt arbete, tillsammans med andra ansvariga. Det kunde vara en berättelse eller studium av en fras eller text, där islam och antroposofi var en viktig inspiration. Det var en konst att se vad framtiden behövde så att man kunde börja arbeta med detta omgående.

Den framtiden behövde en vacker förebild, där ekonomiska, sociala, kulturella, naturliga och andliga aspekter bildade en enhet, en plats där arabisk och europeisk kultur blandades, där barn lärde sig drömma om en ideal värld.

Ibrahim Abouleish har givit världen ett mycket inspirerande exempel. § Cecilé s Jongers

Vertreterkreis februari 2018

Rapport från den internationella jordbrukskonferensen i Dornach, Schweiz

Som alltid före lantbrukskonferensen träffas den internationella rådsgruppen i Goetheanum för att finslipa kommande konferens och utbyta erfarenheter från det globala biodynamiska arbetet. Jag ser alltid fram emot dessa sammankomster långt i förväg. Det enda jag tycker är jobbigt är att ta sig dit med flyg. Jag har provat att åka tåg men det tar för många arbetsdagar. Men varje gång jag är där på Arlanda önskar jag att det fanns ett mer klimatsmart resealternativ för oss som har lite bråttom.

Väl på plats är det många kära återseenden och samtal om vad som hänt sedan sist i det biodynamiska arbetet. Årets konferenstema är preparaten, så mycket kom förstås att kretsa kring dessa. I Sverige blir man snabbt dumförklarad om man tror på saker som inte går att väga och mäta, men tack och lov är det inte så på de flesta andra håll i världen. Jag skulle tro att det är mest motstånd i Sverige, Finland och Italien just nu. I de flesta andra länder är preparaten inte en fråga på det sättet, snarare möts de av nyfikenhet och respekt. Det är viktigt för oss i Sverige och Finland att ta del av denna positiva utveckling vi ser utanför våra länders gränser.

Att preparattemat lockar, visar antalet sålda biljetter till konferensen som kom upp i svindlande 900, rekord. Enligt lantbrukssektionen var ca 150 av deltagarna personer med starkt vinintresse men som inte kom från det biodynamiska fältet. Det är ett positivt trendbrott att konferensen engagerar även utanför de egna leden.

Februarimötet i Dornach har en stark global prägel som förstärktes av att Vetreterkreis hade sitt höstmöte i Indien. Mötet blev enligt många en historisk händelse som verkligen bidrog till att alla (även tyskarna!) insåg till vilken hög nivå det globala arbetet nått till dags dato och hur mycket utvecklingsarbete som sker i de olika världsdelarna. Vi är så vana vid att ha ett centraleuropeiskt perspektiv på de biodynamiska frågorna, och konstigt vore det kanske annars då 70% av den totala demetercertifierade arealen finns i Tyskland.

Men så mycket har hänt de senaste tio åren, i många länder har odlare svarat på det enorma behovet av ekoprodukter och ställt om till biodynamiskt just för att man uppfattar det som premium.

Lite paradoxalt är det att de största producentländerna inte alltid är de stora konsumenterna utan det mesta av vad som odlas i till exempel Spanien, Italien och Turkiet går på export till den tyska marknaden. Här finns ett viktigt arbete att öppna upp den lokala marknaden för att trygga pris och efterfrågan för producenten och säkerställa så att värdet på produkten inte bara skapas i försäljningsleden.

I Tyskland har det istället blivit tufft på den lokala marknaden på grund av den starka prispressen på ekolivsmedel vilket kan bli ett hot för demeterproducenter som vant sig vid ett högre genomsnittspris. Detta är idag en så pass stor fråga att kommande lantbrukskonferens kommer hållas på temat ekonomi och lantbruk.

Februarimötet samlade ca 60 medlemmar från jordens alla hörn som i de allra flesta fall vittnade om en mycket positiv utveckling av det biodynamiska arbetet världen över. Många vittnade också om att de ser hur det biodynamiska tagit sig till en ny kunskapsnivå hos människor. De gamla frågeställningarna om varför, är nu utbytta till hur vi tar det biodynamiska till nästa steg i både praktik och förståelse. Det är en svagt svindlande känsla att inse att vi lever mitt i en tid då mänskligheten faktiskt på vissa plan är på väg att ”level up”.

Jag mötte samma inställning till den biodynamiska praktiken förra året på konferensen då en italiensk bonde berättade att han nu visste precis hur preparaten fungerade och varför, nu ville han komma vidare

och släppa de rent praktiska frågorna han levt med i så många år och ta ett större grepp för att nå ännu längre.

Jag drömmer om att vi i Sverige skulle se det biodynamiska grundkonceptet som något sant som kan bidra med positiv förändring och att användning av de biodynamiska preparaten är det mest naturliga vi odlare och lantbrukare kan syssla med. Wow, jag längtar dit! § Daniel Björklund Jonsson, Verksamhetsledare för Skillebyholm, styrelseledamot i SBFI och representant för Sverige i det internationella biodynamiska arbetet (Vertreterkreis).

Biodynamisk vinodling i Frankrike

En av arbetsgrupperna handlade om vinodling. Georg Meissner, oenolog, forskare och sedan förra året även ansvarig för hela vinproduktionen på Alois Legeder Estate i nordöstra Italien, berättade att den biodynamiska arealen i Frankrike hade ökat lavinartad de sista åren och att 70% av nykomlingarna var vinbönder. Det är alldeles tydligt att de biodynamiska preparaten har en snabb och genomgripande verkan på jordmån, vinplantornas hälsa och framförallt smaken på vinet.

I ett mångårigt försök med viner från konventionell, organisk och biodynamisk odling på avdelningen för vitikultur, Geisenheim Institut i Rheingau, såg man signifikanta skillnader. Visserligen blir skördarna mindre med biodynamisk odling, men mikrolivet i jorden och de processer i druvan som leder till mognad, smak och kvalitet höjer sig tydligt över de andra odlingsformerna.

”Jag ser direkt på vinplantorna när de har besprutats med kiselpreparatet, bladställningen blir sådan att bladen exponeras maximalt för ljuset så att man kan se tvärs igenom vinraderna” säger Meissner. Till och med konventionella vinbönder har nu fått upp ögonen för preparatens kvalitetsstegrande effekter.

Det kan tyckas att många endast plockar russinen ur kakan utan att ta ett helhetsgrepp men å andra sidan får man väl ändå se det som en positiv utveckling för en näring som står för merparten av bekämpningsmedlen i jordbruket. Kvalitet istället för kvantitet tycks bli en trend som leder till framgång.

Målet med arbetsgruppen var att bilda en fackgrupp som framöver inom ramen för LWT regelbundet skulle bearbeta vinodlarnas speciella frågeställningar.

Ett bidrag handlade om att ersätta tillsats- och besprutningsmedel som svavel och koppar med homeopatiskt potenserade utspädningar av dessa ämnen. Benjamin Eppler, själv vinbonde och aktiv i sina försök fann förbluffande effekter på vinkvalitet och smak även med mycket kraftiga spädningar. Samarbetet med bl.a. tyska forskare har nu pågått ett antal år och resultaten ser lovande ut. Hitintills är det ju bara odlare av naturviner som avstår från tillsatser i vinberedningen och skulle man kunna komma ifrån ämnen som koppar och svavel i sin kemiska form vore det en klar kvalitetsvinst.

Själv tror jag att just fokusen på kvalitet kommer att göra biodynamisk odling mer och mer attraktiv även inom andra odlingsgrenar. Vi ser trenden hos kockeliten och medvetandet om råvarornas betydelse breder ut sig även bland konsumenter. § Wilbert Beyer

FOKUS

Nordiskt Biodynamiskt Forum 2017

Förra årets NF hölls i Vesilahti nära Kurki Farm i Finland. Deltagare ifrån hela norden var representerade och speciellt för i år var de många deltagarna ifrån Bingn som sänkte medelåldern. En spännnande dynamisk grupp i sin helhet.

Årets tema var de biodynamiska preparaten och helgens program lät oss fördjupa oss i detta tema på olika sätt.

Pirkko Okkonen gav oss en introducerande presentation under fredagskvällen. På lördagsmorgonen fick vi konstnärligt utrrycka våra personliga minnen kring preparatväxterna under Teija Kettunens vaksamma hand. Wilbert Beijer´s föreläsning ”The essence of the cow. Introduction to the cow organs and how they participate in the formation of manure” ledde vidare till en praktikst session på Kurki Farm där vi tittade på de olika organen ifrån kon som används vid preparattillverkning.

Tillsammans inledde vi samtal och diskussioner kring hur olika preparat tillverkas och förvaras i de olika länderna.

Söndagen fylldes av presentation och årsmöte av NFR, Nordisk Forskningsring för Biodynamisk Odling samt en presentation av Nordic Soil Keepers där Pernille Vestskogen gjorde oss bekanta med sitt projekt.

Helgen var en mycket lyckad sammankomst där vi knöt kontakter och blev inspirerade av den biodynamiska rörelsen i våra grannländer. § Johan Nilsson, styrelseordförande

Teija Kettunen ger oss material för att konstnärligt bekanta oss med preparatväxterna. Vi får i uppgift att måla ur våra minnens bank.

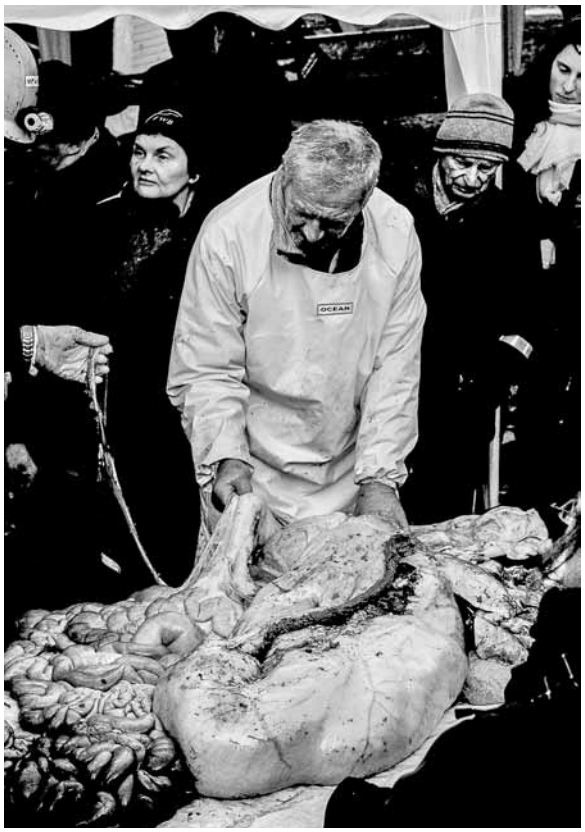
Wilbert Beijer guidar oss under en praktisk session på Kurja Farm. Han gör oss bekanta med kons inre. Vi tittar på olika organ och speciellt på de som används för preparattillverkning.

Wilbert gör oss bekanta med matens väg ifrån tänderna som tuggar den tills dess den kommer ut i andra ändan.

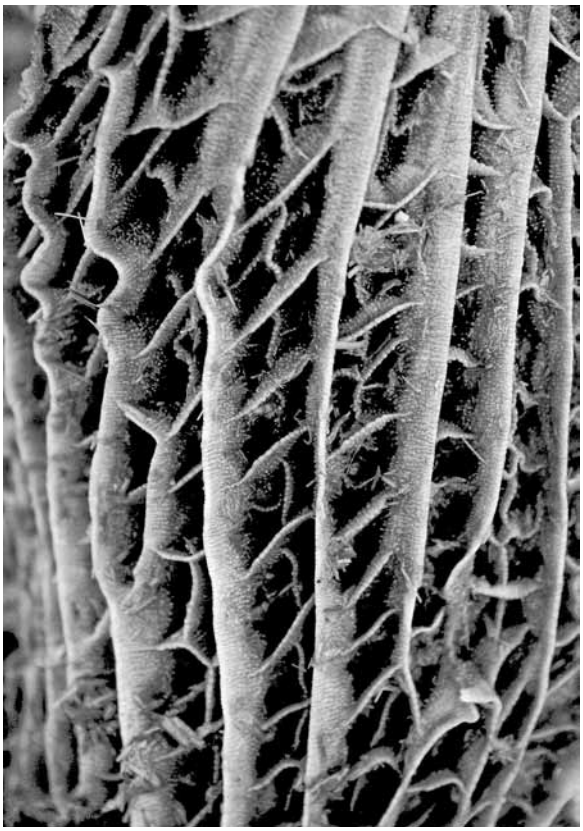
Nyfikna händer känner på tänder.

Slaktaren hjälper oss att få upp hela magpaketet på bordet.

Nätmagen undersöks.

Nätmagen.

Bladmagen med dess olika fickor.

Hela gruppen är samlad under en stund av frågor och samtal

Pernille Vestskogen presenterar sitt projekt Nordic Soil Keepers.

Nordisk Forskningsring for Biodynanisk Odling

Referat medlemsmøte den 19.november 2017, kl. 9.00 - 9.45, Nordic BD Forum i Finnland

Møtet i Nordisk Forskningsring for Biodynanisk Odling (NFR) var på Nordic BD Forum sin innkalling og på program, og møtet i NFR var åpent for alle interesserte.

Tilstede 35 personer, som er deltagere på Nordic BD Forum. Tilstede 7 medlemmer i NFR: Pirkko Okkonen (SF), Lene Stangenes (N), Odd Jarle Stener Olsen (N), Pierre (N), Wilbert Beyer (S), ordfører Klaus Loehr-Petersen (DK), kasserer Niels Jensen (DK) og sekretær Ellen Gabriel (N).

1. Velkommen ved ordfører Klaus Loehr-Petersen.
2. Valg av ordstyrer Niels Jensen og referent Ellen Gabriel.
3. Referat fra årsmøtet ved Klaus. Innledning kort historisk om Nordisk Forskningsring for Biodynamisk Odling. De siste år to møter i året. Årsmøtet på våren og Medlemsmøtet holdes i forbindelse med Nordisk BD Forum i november.

   Informasjon om Homepage for NFR som har vært arbeidet på de siste tre år: www. biodyn.se.
4. Presentasjon av hvem som sitter i styret, som velges for to år av gangen.

   Ordfører Klaus Loehr-Petersen (DK) 2016, kasserer Niels Jensen (DK) 2017, sekretær Ellen Gabriel (N) 2016, Lovisa Solbär (S) 2017, Susann Rannari (SF) 2016 og Jasper Kroon (N) 2017.
5. Presentasjon av årets søknader som har fått bevilgning.

   i) Biodynamisk Forskningsforening ved Jens Otto Andersen: *Vitalitet som indikator for afgrødens sundhetsverdi – udvikling af vitalitetstest for agurk.*

   ii) Den frie forening Artemisia ved Tina N Hansen: *Biodynamisk foredlingsarbeide af korn, græsser og lysrod i Danmark.*

   iii) Stiftelsen Kore ved Elise Lund: *Videreføre prosjektet: Innsamling, systematisering og formidling av forskning på biodynamisk jordbruk gjennom databasen Kore.no.*

   Det er bevilget Skr 18 000 til hver av søknadene. Tilsammen Skr 54 000.
6. Veien videre. De som får støtte bes om å skrive en rapport som kan stå på hjemmesiden til NFR og i de biodynamiske tidsskriftene i Norden.

   Søknadsfrist til NFR har de siste årene vært 1.mars. Ønskelig å endre denne dato til 1.april. (1.april 2018 er vedtatt av styret, 29.nov 2017).

   Det ble bestemt på NFR sitt møte på Nordisk BD Forum i Finnland for 11 år siden at det var anledning til å betale sin medlemsavgift i NFR til den lokale BD Forening. Det har vært NFR som har sent ut oppfordring til å betale medlemsavgift. Forslag at De lokale Biodynamiske Foreninger overtar oppgaven å sende ut forespørsel om å betale medlemsavgiften på 50 kr lokal valuta og 5 euro i Finnland; samtidig som foreningene innkaller sin medlemsavgift. Når pengene betales inn til de biodynamiske foreninger, beholder de biodynamiske foreninger medlemsavgiften og bruker denne når det blir deres oppgave å arrangere Forumet der NFR også er en del av programmet.

   En liste der man kunne skrive sitt navn og e-mail for å kunne bli medlem, 20 - 23 nye mennesker skrev seg på listen. Det var 3 (Dk); 5 (S); 5 (N); og 10 (Fi).
7. Årsmøtet vil finne sted onsdag 23.mai 2018 i Oslo. Spørsmål man ønsker å ta til årsmøtet i 2018 må sendes styret før 10.mars, (grunnet påske).
8. Eventuelt. Flere ønsket mer info om søknadsmidlene. Velkommen til Årsmøtet 23.mai og til medlemsmøte under Nordisk BD Forum i Danmark i november 2018. Innkallelse til årsmøtet er 45 dager før. Møtet avsluttet 9.45.

Utlysning

Stöd till Biodynamisk forskning 2018

Nordisk Forskningsring för Biodynamisk Odling kommer i maj år 2018 att dela ut forskningsbidrag på nästan 30 000 SEK (svenska kronor).

Stödet kommer att tilldelas projekt som främjar den biodynamiska odlingen i Norden. Bidraget kan ges till såväl planering, genomförande som rapportering av forskningsprojekt. Ansökan ska vara inkommen senast 1:a april 2018. Beslut om tilldelsning kan inte överklagas.

Nordisk Forskningsring for Biodynamisk Odlings representanter i Norge är Jasper Kroon och Ellen Spørck Gabriel (sekreterare). Ordförande är Klaus Loehr-Petersen från Danmark.

Under år 2017 var det tre projekt som fick bidrag med 18 000 SEK var. Penger till biodynamisk forskning, 50 000–60 000 SEK har kommet till NFR i april år 2017. Nordisk Forskningsring för bioldynamiskt jordbruk (NFR) startade år 1949.

Utlysningsfrist 1:a april 2018.

Mötestillfällen för föreningen

Nordisk Forskningsring för Biodynamisk Odling (NFR) möts i anslutning till Nordisk Biodynamisk Forum, som har sitt årliga möte i november och har sitt årsmöte på våren. Nästa årsmöte komme att hållas den 23 maj år 2018 i Oslo.

För att bli medlem i Nordisk Forskningsring betala 50 kr, till din biodynamiska forening och märk betalingen NFR. Skicka även ditt namn, adress och mailadress till adressen nedan.

Ansökan

Skriv en sida. Ansökan märks med NFR. Du ska vara en del av arbetet med biodynamiskt jordbruk i Norden. Vid beviljad ansökan så ska en rapport lämnas in efter avslutat projekt, denna rapport kommer att publiceras i de biodynamiska tidskrifterna i Norden.

Skicka ansökningen till Nordisk Forskningsring, Att. Ellen Spørck Gabriel, Bygdøy alle 57, 0265 Oslo, Norge eller ellen.s.gabriel@gmail.com. Se mer info på www.biodyn.se.

Biodynamisk odling i Indien
IFOAM-Världskonferens och en resa i Indien november år 2017

Världsorganisationen IFOAM (International Fedaration of Organic Agriculture Movements) anordnar vart tredje år en världskonferens någonstans i världen, och nu hade turen kommit till Indiens huvudstad New Delhi. Medlemmar i organisationen är såväl företag som föreningar och även de som är verksamma med ekologisk odling i hela världen och där IFOAM´s generalförsamling utarbetar och fastställer regler för vad som får kallas för ”organic farming”. I Sverige och i de nordiska länderna använder man företrädesvis beteckningen ekologisk odling och inom EU har vi en särskild förordning som är lagligen reglerad, vad som får benämnas ekologisk eller organisk odling och hur denna odling skall kontrolleras. En förordning som nyligen skärpts i flera avseenden, till exempel så får djuren inte avhornas utan vidare, för sådant krävs nu särskild dispens. I Indien är all avhorning otänkbar. Kohorn och kor är heliga och hornen målas ofta i en vacker blå färg eller är förgyllda.

Biodynamisk odling har en stor betydelse inom den ekologiska odlingen i Indien och var framträdande representerad, i såväl den mer kommersiella delen med utställningar av ekologiska produkter och verksamheter från hela världen, som i den vetenskapliga delen, med flera rapporter och redogörelser av resultat från det biodynamiska arbetet. Det Biodynamiska forskningsinstitutet presenterade en redogörelse över mullhaltsutvecklingen och kolbindningen i de biodynamiskt behandlade leden i de långliggande försök som pågått i över 50 år i Järna. Denna rapport finns nu publicerad i proceeding rapporten från konferensen.[1]

I anslutning till själva konferensen så anordnade den biodynamiska sektionen en egen sammankomst med ca 60 deltagare från ett 20-tal länder, företrädesvis med deltagare från Indien. Den avslutades med att vi möttes uppe i bergsområdet i den norra indiska delstaten Uttarakhand vilken gränsar till Nepal och Kina, där bedrivs ett betydande biodynamiskt arbete av småbönderna vilket vuxit fram de senaste tjugo åren. Här finns ett biodynamiskt utvecklings- och utbildningscentrum storslaget beläget på 2 400 meters höjd över havet, med Himalayamassivet synligt i bakgrunden.

Av de totalt 600 000 ekologiska odlarna i Indien så odlar cirka 150 000 biodynamiskt, på en areal av ca 100 000 ha. Den biodynamiska odlingen är särskilt väl utbredd i några regioner i norra och sydöstra Indien. I jämförelse med våra förhållanden, så är det här fråga om verkligt små gårdar på ca 1 ha.

Vid besök och berättelser från både odlare och forskare så fick vi denna gång, närmare lära känna det biodynamiska arbetet i delstaten Uttarakhand. Här har en framstående kvinna vid namn Benita Shah grundat ett forsknings- och utbildningscentrum för biodynamisk odling.

Organisationen heter ”Supa Agricultural Research Group (SARG)” och SUPA är förkortning för: Steiners Universal Philosophia Agrica.

Inom området för centret finns nu cirka 100 biodynamiska familjejordbruk på ca 1 ha och härifrån har impulsen spridit sig till allt fler närliggande byar och ut över Indien. I dessa bergsområden med sina terrassodlingar, är det ofta väglöst land och allt fraktas på de smala branta stigarna av människor som bär eller av åsnor och ibland där det är möjligt, av någon djärv motorcyklist.

Framgångarna, med två skördar om året, försörjer dessa små gårdars familjer med egna livsmedel och produkter att sälja, som i utbyte gör det möjligt att köpa det som inte kan odlas just här som t ex ris.

1. *Carbon sequestration in long term on farm studies in Organic and Biodynamic Agriculture, Sweden.* Artur Granstedt, Lars Kjellenberg Sweden. Page 198 in: www.econstor.eu/bitstream/10419/171337/1/1005055939.pdf

Här räcker 2000 kvm per person för försörjningen med mat baserad helt på lokala och förnyelsebara resurser, konsumtionen är förutom mjölkprodukter, helt vegetarisk. En viktig förutsättning för odlandet är här tillgång till vatten. Där naturligt tillflöde från högre liggande berg saknas, pumpas vatten upp från sjöar och vattendrag nere i dalgångarna och leds fram i smala kanaler för att lagras i cisterner.

Men allt detta förutsätter ett hårt arbete av hela familjen. Själva odlingsmarken kan endast brukas med hjälp av små minitraktorer som man styr framför sig eller enligt vad vi såg i stor utsträckning endast med hjälp av enkla hackor och plöjningen utfördes med oxar och åder, på de i vissa fall endast 3 m breda terrasserade åkertegarna. Utöver den bearbetade odlingsmarken krävs tillskott av foder och kompostmaterial från omliggande bergsluttningar, vilka är alltför branta för att kunna odlas. Med en skära på ett skaft och räfsor samlar kvinnor och ungdomar stora balar med torrt gräs och ris från lövbärande buskar och träd. Balarna bärs hem på huvudet till den lilla gården, för att antingen ges direkt till djuren eller sättas upp i stora stackar som foderförråd till de för försörjningen helt avgörande grovfoderätande husdjuren.

Här har kor, oxar och getter en stor betydelse för både matförsörjningen med mjölkprodukter, men också genom den viktiga gödseln. Den heliga kon är här som i hela Indien av den största betydelse för bärare av själva livet.

Här har biodynamisk odling vuxit fram med en stor entusiasm som en folkrörelse och som ett praktiskt kunnande och en social gemenskap. Framgångarna med biodynamisk odling är här påtagliga, med en ökad markbördighet och större skördar, vilket också redovisades i ett flertal rapporter med jämförande studier mellan konventionell och biodynamisk odling. Jordbruket vårdas framför allt av kvinnorna vilket även betonades under själva konferensen, med deras berättelser.

Framgångarna för organisk (ekologisk odling) i de fattigare och odlingskarga områdena i världen, är i dag välkända och dokumenterade i flera FN-rapporter. Vården av markens organiska substans genom återförseln och komposteringen av organiskt material och med odling av kvävefixerande baljväxtgrödor och varierade växtföljder med lokala sorter, ger påtagliga resultat. Kväve- och humusbildande baljväxtgrödor tillför en erforderlig allsidig växtnäring som bygger upp markbördigheten, i motsats till den konstgödsel som tvärt om, både utarmar jordens bördighet och utarmar bönderna ekonomiskt, med sina kostnader.

Mångfalden av grödor samt egna lokala motståndskraftiga sorter är viktiga för att motverka ensidigheter och förökningen av skador och sjukdomar. Detta gäller särskilt i Indien som också nu drabbas av ytterligare försvårade odlingsförhållanden som följd av den globala uppvärmningen. Delstatsregeringen här i Uttarakhand har, liksom det självständiga lilla landet Bhutan, målet att all odling skall läggas om till ekologisk odling (organic farming). Trots detta såg vi exempel på odlare som ännu i rent oförstånd brände skörderester för att förbereda för vintersådden (som sås här nu i november efter sommargrödan). På en biodynamisk gård är detta otänkbart, allt komposteras och blir till näring för livet i marken.

Biodynamisk odling här, är något ännu mycket mer utöver det ekologiska, det är en gemensam vision av att arbeta för något som är utöver de traditionella jordiska sammanhangen; kosmiska krafter som ver-

kar in i såväl förmågan, som kraften i arbetet vilket ger påtagliga resultat. Odlandet är här inne i ett kosmiskt sammanhang och man följer noga de anvisningar som den biodynamiska odlingsrådgivaren Peter Proctor från New Zeeland gav vid sina odlingskurser i slutet av 1990-talet i Indien. Dessa är sammanfattade i en manual som de konsekvent följer och detta tillsammans med så- och skördekalendern ger en ordnande struktur i arbetet.

Varje kompost byggs upp med en stor noggrannhet vad gäller sammansättningen, de olika skikten och de exakta måtten. Komposten läggs i en östvästlig riktning i skugga och rekommenderas vara 5 fot bred, 4,5 fot hög och 15 fot lång. Den luftas också inifrån genom att en trästock läggs i botten, upphöjd på klossar så att det blir en luftkanal, sedan gör man en blandkompost med färskt och torrt insamlat organiskt material och stallgödsel, som läggs upp i skikt på 15 cm med en inblandning av 30% kogödsel. Detta innebär att komposten tar värme som omsätts snabbt, förutsatt att den är väl genomfuktad. Till komposten tillsätts sedan aska och djurgödsel och en inblandning kan även ske av tex ben- och stenmjöl. Varje skikt vattnas sedan efter behov, så att vattenhalten håller 60% (dvs att allt materialet blir genomfuktat). Storleken är väl anpassad för en sats med vardera av de sex kompostpreparaten. Avslutningsvis så täcks komposten med ett skikt av lera och gödsel som så småningom torkar in och blir som en skyddande hud. Detta förfarande leder till att komposten snabbt tar upp värme och genomgår sina olika utvecklingsfaser för att kunna omsättas på ca tre månader. I storleksordningen 10 ton kompost rekommenderas per ha, där utspridning och nedbrukning i marken bör ske en dryg vecka före sådd.

För arbetet i Indien spelar också användningen av CPP (Cow Pat Pit, i Danmark även kallad för ”kokassepreparat”) stor roll. Det preparatet utvecklades från början av Ehrenfried Pfeiffer och fullföljdes sedan av Maria Thun under namnet Fladenpreparat. Av tidsskäl så går jag ej in på denna beskrivning nu (kopia på själva manualen kommer att göras tillgänglig). Anläggningar för framställning av preparat finns ofta på de biodynamiska gårdarna i Indien och tillmätes en stor betydelse för såväl markens bördighetsegenskaper, ett stärkande av livsprocesserna och ett förebyggande växtskydd. Jag går här inte heller in på maskkompostering, flytgödselkompostering och extrakt ur kompost för växtskyddet som även måste tillmätas en stor betydelse. Behandlingarna med humus och kiselpreparat utförs också med stor konsekvens och noggrannhet.

Utöver de biodynamiska åtgärderna, kompostering, skonsam jordbearbetning med marktäckning, mångfald i grödor och en tillämpning av agro-forestry i viss utsträckning så finns nog ännu mer att göra för att vidareutveckla såväl ekologisk som biodynamisk odling vid dessa klimatförhållanden.

Trots olikheterna ser vi här även likheter med det gamla europeiska slåtterjordbruket här i Norden, där omliggande marker skattades och utarmades för att ge näring till åkergrödorna under långa tider. Detta har jag kunnat se både här i norra Indien och tidigare i sydöstra Indien, under där rådande torra tropiska förhållanden. Det skulle få en stor betydelse här med växelbruk, men även med mera långvarigt växande baljväxter (1 - 1,5 till 2 år) som kan bygga upp de extremt låga mullhalterna i jordarna, exempelvis lusern, som skulle kunna klara dessa förhållanden och det vore önskvärt med ett försöksarbete i denna riktning, i förbindelse med den biodynamiska odlingen i Indien.

Framväxten av Indienarbetet karakteriseras av en stor trofasthet för de anvisningar som gavs av Peter Proctor i kurser och föredrag, samt om omsorgen i arbetet, som också leder till så goda resultat. Detta gäller för arbetet här i norra Indien, men också i hög grad vad jag mötte under min förra resa i Tamil Nadu i sydvästra Indien.

Min övertygelse är att vi här har mycket att lära och inte minst inspireras av för att ge den biodynamiska odlingen en stark utveckling över världen.

§ Artur Granstedt

Rudolf Steiners väg att få kunskap om det levande

Visst var det ett fynd att hitta den Biodynamiska odlingsmetoden. Bästa smak och näring utan kemikalier och möjlighet att träffa på kunniga odlare och litteratur, både i Sverige och utomlands.

Naturligtvis uppstod många praktiska frågor men också ett intresse för de bärande idéerna bakom. Så öppnas en dörr på glänt: Oj är antroposofi så omfattande!

Nu måste sägas att man kan bli en bra odlare om man följer odlingens riktlinjer och känner förtroende för de kunskaper som ligger bakom och har intresse för odling, mer behövs inte.

Men har man gläntat på dörren så väcker det intresset inom flera områden, både personliga och aktuella i tiden och för omvärlden.

Antroposofi är omfattande

Det finns många lockande titlar på föredrag och böcker. Man står där och bläddrar och funderar.

”Lantbrukskursen”, den väcker nya insikter, den är nog bäst att köpa och kunna läsa efterhand. ”Tänkandets praktiska utbildning”, nej den får vänta. ”Livet efter döden”, intressant men inte ännu. ”Frihetens filosof”, vilken befriande titel. Där ligger nog hemligheten. Den tar vi! Så är man då igång.

”Frihetens filosofi”, innehållet är inte lika lättsmält som titeln. Det går trögare och trögare. Måste det vara så här svårt? Varför inte gå mera rakt på sak? Börja från början igen? Kanske bäst att ta något enklare först.

”Lantbrukskursen”, här känns det genast mera hemtamt men märkligt svårt att riktigt minnas det lästa. Liknelsen med magnetnålen och växten, den är lätt att komma ihåg även om vi inte tänkt så tidigare. Läsa räcker inte, kanske studera ett litet stycke och leva med det ett tag?

Hur vi griper oss an uppgiften är ju olika. För somliga går det lättare, för andra är det svårare. Det är för oss som har det svårare som det följande kan ha intresse.

Här skall göras ett försök att beskriva tre hinder, som vi upplever som krångliga men egentligen inte är hinder när de är förstådda.

Den första är en viktig metod för att göra noggranna iakttagelser och bedömningar, som Steiner lärde sig av Goethe. Steiner använder den genomgående. Den metoden är mycket litet känd och använd.

Den andra är en formuleringsmodell som Aristoteles vidareutvecklade. Den användes av tradition i den miljö Steiner studerade i vid högskolan i Wien. Den är vi ovan vid och Steiner kombinerar de här två metoderna särskilt i sina böcker.

Det tredje är ett synsätt, en självklarhet, som fanns tidigare men som har trängts undan så till den grad att endast ett fåtal bär det fortsatt levande. Den är dock nödvändig att återinföra, på ett nytt sätt, för en fortsatt existens om vi blickar mot framtiden.

Vi skall se närmare på hur den processen att tränga undan detta synsätt startades av en ganska okänd person.

För oss som har naturen som intresse och arbetsfält är det egentligen lättare än för andra att både förstå och använda den första och tredje metoden. Den andra är viktig att känna till.

I det som följer skall det som här antyds bli klarare, det skall särskilt markeras så att vi känner igen de tre ”hindren”.

Köksvägen

Det finns en väg som för oss naturintresserade liksom leder rakt in i verkstaden där vi kan följa processen steg för steg i Steiners kunskapssökande och hur han förmedlar den.

Vid slutet av sin levnad blev Rudolf Steiner ombedd att skriva något om sitt liv. Han ville inte gärna, men han skriver:

”Jag måste erkänna att jag inte känner någon större lust att göra detta. Jag har ju alltid strävat efter att gestalta vad jag ville säga och göra på det sätt som saken själv, inte det personliga, krävde…

Jag har beslutat mig för följande framställning, bara för att jag känner det som min plikt att genom en objektiv berättelse rätta till en mängd felaktiga slutsatser angående min livsgärning, och tillmötesgå vänliga människors enträgna begäran.”

Att tillmötesgå vänliga människors enträgna begäran! Det är väl till den skaran vi kan känna tilllåtelse att ansluta oss.

Vi skall följa biografin i glimtar. Det är en målande beskrivning av hans barn- och ungdomstid, studier

och möten med naturen och människor. Vi följer till och med hans uppdrag att redigera och ge ut Goethes naturvetenskapliga efterlämnade anteckningar. Då har vi kommit till ungefär en tredjedel av ”Mitt liv”. Det är också den mest lättlästa delen.

Det är värt att läsa noggrant, följa platserna på kartan, slå upp de personer som nämns. Den här tiden, sista tredjedelen av 1800-talet är också mycket laddad. Både politiskt och kulturellt, och Steiner befinner sig i centrum.

”Mina föräldrar var bosatta i Nedre Österrike…” Så börjar Rudolf Steiner ”Mein Lebensgang”. Den finns översatt, också att låna på biblioteken (Rudolf Steiner, ”Mitt liv”, Antroposofiska bokförlaget 1981, ISBN 91-85202-46-0)

Fadern fick anställning som telegrafist vid österrikiska järnvägen och senare som föreståndare vid olika små järnvägsstationer i gränstrakterna mellan Österrike och Ungern.

”Först till en liten station i Steiermark i söder, sedan förflyttning till Kraljevec vid ungerska gränsen. Det var vid denna tid som giftermålet med min mor ägde rum och det var där som jag föddes 27 februari 1861.

”När jag var 1 ½ flyttade vi till Mödling nära Wien och efter ½ år till Pottschach i Nedre Österrike. Där bodde jag från mitt andra till mitt åttonde levnadsår. Här vaknade intresset för naturen.

”… I den vänliga grönskan som log mot oss överallt reste sig de majestätiska bergstopparna. Schneebergs kala steniga topp fångade upp solstrålarna och reflekterade dem ned mot den lilla järnvägsstationen som en första morgonhälsning. Wechsels grå bergsrygg däremot stämde till allvar. Men på järnvägsstationen koncentrerades hela intresset på trafiken. Tågen gick ganska sällan vid denna tid men när ett tåg kom var oftast en mängd bybor där förutom skolläraren, prästen, bokföraren vid godset och ofta borgmästaren.

”Mitt intresse drogs tidigt till mekaniken och hotade att ta överhanden över känslan som drogs mot den sköna och storslagna naturen.”

Så var det. Naturen, människorna, lokomotiven allt stimulerade pojkens fantasi, men dolde också hemligheter.

När det var dags att börja skolan så gick det inte så bra utan fadern beslöt att själv ta över undervisningen medan han tjänstgjorde. Det gick inte stort bättre. Det var mycket annat spännande på stationen och kanske var det mer telegrafen än faderns undervisning som bidrog till att pojken lärde sig läsa.

Så förflyttades igen fadern till en liten ungersk by Neudöfl nära gränsen till Österrike.

Skolan var rörig, 5 klasser undervisades samtidigt. Den ordinarie läraren hade andra uppdrag och var sällan där, undervisningen sköttes istället av en extralärare som Rudolf gillade. Läraren tyckte mycket om att teckna och han fick komma hem till läraren och öva porträtt med kol. Där upptäckte han en geometribok som han fick låna. ”Jag tog itu med den med entusiasm”. Läraren var också organist i kyrkan och hjälpte till med det praktiska under gudstjänsterna. Rudolf fick även vara en av de pojkar som fick hedersuppdraget att ministerera vid mässor och begravningar

”Den katolska kulten i förbindelse med musiken skapade i mig en stämning som liksom manade fram tillvarons gåtor. Jag levde liksom kvar i gudstjänstens stämning även hemma, men min far var fritänkare och deltog inte i gudstjänstlivet.”

En sådan stämning låg också kvar en lång stund efter att han mött de tysta munkarna som kom vandrande från klostret.

Han kände att det som låg bakom företeelserna, det måste han utforska och igenom geometrin kände han att vägen måste gå genom tänkandet, men dessa tankar behöll han inom sig. Ännu var han inte 12 år.

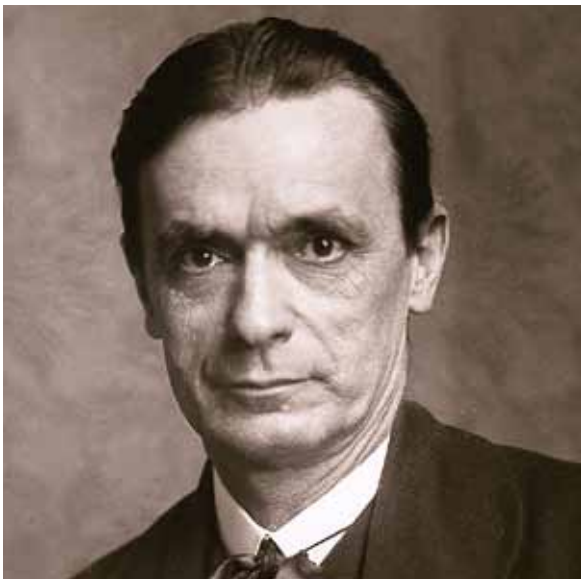
Prästen som var mycket omtyckt inspekterade ibland skolan och gav också extralektioner i astronomi för de mest intresserade, dit Rudolf naturligtvis hörde.

När det var dags för förberedande gymnasium hade han egentligen inte tillräckliga baskunskaper

men hade med sina teckningar och det räckte. Fadern blev så stolt att han drev igenom att söka direkt till gymnasiet. Han blev antagen men inte mer. Rudolf själv var inte så engagerad det var andra frågor han funderade på.

Så hade han då kommit in på tekniska gymnasiet i Wiener-Neustadt det var rätt steg för en blivande järnvägstjänsteman, så tänkte sig fadern. På morgonen kunde han åka med tåget men på eftermiddagen fick han gå hem, och det tog sin tid.

Själva undervisningen intresserade honom inte, han började mer intressera sig för varifrån lärarna hade sina kunskaper. Han hade förstått att tänkande och förnuft hörde ihop och när han i bokhandelns fönster upptäckte boken ”Kritik av rena förnuftet” av Emanuel Kant gjorde han allt för att spara och köpa den.

Här kommer vi till det tredje hindret som nämndes i inledningen. Om vi går tillbaka till början av den grekiska perioden så upplevde människorna gudomliga yttringar i väder och natur och beskrev dem i bilder. Med tiden bleknade upplevelserna och mer levde minnet av dem i myter och tro. Samtidigt blev tänkandets kraft mer framträdande.

På 500-talet f Kr, uppträdde en grekisk filosof vid namn Parmenides. Han förklarade helt frankt att det aldrig har funnits några gudar och att det inte kommer att finnas några heller. Det man måste lita på är tänkandet men det man varseblir och tycker sig uppleva i yttervärlden beror på hur väl sinnena fungerar, dessutom är vi olika så det förvillar människan. När Platon ca 100 år senare uppträdde var han delvis med på det. Aristoteles däremot uttryckte: ”Parmenides är galen”.

Men Parmenides åsikter levde vidare trots Aristoteles, ja även senare inom kyrkan genom att hävda att det är tron det kommer an på, de kristna dogmerna naturligtvis, inte gammal gudavidskepelse.

Så kom då Kant på 1700-talet. Han kom fram till att tänkandet är användbart till det som kan bevisas vetenskapligt. Där går gränsen. Det som inte gick att bevisa som t.ex. Guds existens, själens odödlighet osv, det fick man tro på. Det passade Kant eftersom han var religiös.

Kant hade många efterföljare och hans åsikter är fast cementerade i dagens samhälle. Ser man t.ex. på utbildningen inom sjukvården så lärs den mekaniska funktionen ut men inget om *livet*. Livet ligger ju på andra sidan Kants gräns.

Den 14-årige Steiner hade stora förväntningar inför studiet av Kant. Men det var svårt. Vissa partier läste han om 20 gånger. Han studerade också Kants efterföljare noga, och det är många filosofer. Han kände att han inte var enig med deras antaganden men ville ändå i detalj förstå hur de tänkte. Detta tog honom flera år vid sidan av andra studier.

Som vi vet nådde Steiner steg för steg förmågan att med klart tänkande tränga genom gränsen samt beskriva hur man kan gå tillväga.

De knappa medel han kunde få hemifrån räckte inte för de böcker han vill köpa. Flera elever hade behov av extrahjälp. Där såg Steiner sin chans att tjäna en slant samtidigt som han märkte att han själv intresserade sig både för innehållet bättre och utmaningen att vara pedagog gav insikter i andras skiftande uppfattningsförmåga.

Under skolloven hjälpte han till praktiskt hemma i kökträdgården, plockade bär i skogarna osv. Fadern fick avlösning av en annan tjänsteman med jämna mellanrum. Av en av dessa lärde han sig bokbindning. Ständigt hade han projekt på gång. Han lärde sig också stenografera.

Nästa steg var att söka till Tekniska Högskolan i Wien. Om pojken kom in hade fadern fått löfte om en tjänst vid Inzerdorf en liten station i en fullständigt enslig och ful omgivning, men nära Wien. Så blev det.

Vid första besöket i Wien köpte han ett stort antal filosofiska böcker och satte igång med Fichte och hans ”Vetenskapslära” Den anses vara en av de mest svårlästa och snåriga. Steiner skrev om den sida för sida. ”Det blev ett långt manuskript.”

Vid högskolan skrev han in sig i matematik, natur-

historia och kemi men hade också möjlighet att delta i andra föreläsningar. Det utnyttjade han så mycket som möjligt. Den åldrande Karl Julius Schröder föreläste om ”den tyska litteraturen från och med Goethe och Schiller”, Steiner fascinerades redan från början både av ämnet och Schröders dramatiska framställningskonst. För att förtjäna litet pengar fortsatte han också att ge extralektioner. Schröder är ju hos oss mest känd för ”Julspelen” en gammal tradition han samlat och bevarat under sina folklivsforskningar.

Örtsamlaren

Rudolf Steiner var alltid öppen för nya bekantskaper, från barndomen och hela livet.

På tåget på morgnarna lärde han känna en fåordig gammal man som åkte in till apoteken i Wien och levererade de växter han samlat under den tidiga morgonen. De kom i samspråk och Steiner märkte att dennes kunskaper sträckte sig in i de områdena på andra sidan den av Kant fastställda gränsen. De områden Steiner visste fanns men som var så svåra att hitta ord för. Till en början var det också svårt att förstå den gamle som inte hade någon som helst skolutbildning men så djupa kunskaper. De båda följdes åt en stund in på Wiener Alleegasse innan studierna började.

Deras bekantskap fördjupades och Steiner besökte mannens enkla jordnära familj så ofta han hade möjlighet.

Fast bekantskapen var så viktig omnämns ”Örtsamlaren” endast kort i biografin, förmodligen för att respektera dennes integritet. Vi kan dock ta någon del av hans vishet som den gamle Felix Balde i Steiners ”Mysteriedraman”.

Högskoletiden blev en intensiv period med betydande lärare och fortsatta filosofiska studier allt i den anda av logik och retorik som hörde till den världen. Här möter vi det andra nämnda hindret som dock inte är så svårt att övervinna.

Logik och retorik

Under storhetstiden i det antika Grekland byggdes flera filosofiska kulturcentra. Dessa centra behövde mark. På Sicilien där ett centrum bildades utvecklades en särskild teknik ”att tala för sin sak”, att övertyga urinvånarna att förstå vikten av att avstå mark för att bereda den plats som behövdes.

Aristoteles var sedan den som systematiserade logik och retorik. Han framhöll vikten av begeistring och etik när en åsikt skulle framföras och varnade för det missbruk egoismen kunde föra med sig. Platon höll med men tyckte att Aristoteles systematiserade mer omfattande än vad som var nödvändigt.

I historien kan man följa hur sedan denna konst i vågor har använts vid våra lärosäten. Inom framförallt filosofin där det verkligen gäller att tala för sin sak har den hela tiden använts.

Vi är inte vana nu för tiden att gå så djupt. Vi vill ha korta enkla påståenden. Men Steiner använder logik och retorik, speciellt i sina böcker men inte så märkbart i sin biografi.

I dag används delar av den inom försäljningsteknik och politik på ett sätt som Aristoteles just skulle varna för.

Goethes naturvetenskapliga skrifter

Schröder var en varm beundrare av Goethes författarskap. Han hade gett ut första delen av Goethes ”Faust” och han arbetade med andra delen, som han gärna samtalade med Steiner om.

Goethe hade efterlämnat en mängd anteckningar. Ett beslut hade fattats att de skulle redigeras och ges ut. Schröder intresserade sig för Goethes författarskap och diktning och hade också en idé att ge ut en biografi över Goethe, men till de omfattande naturvetenskapliga anteckningarna sökte man någon kunnig .

Genom Schröders förmedling blev Steiner tillfrågad vilket han tackade ja till. Vi vet att Steiner inte fullföljde sina högskolestudier och inte heller kunskapsmässigt kände behov därav. Om detta står det inget i biografin. Dock skrev han i Rostock sin doktorsavhandling där just inledningen tar upp detta hur sinnesvarseblivningen tillsammans med tänkandet behövs för att ge den fulla verkligheten.

Alltså inte tänkandet enbart och inte heller varseblivningen isolerad, tvärtemot både Parmenides och Kants hyllning till tänkandet som det enda säkra – men bara fram till gränsen.

För Goethe var iakttagelsen utgångspunkten. Men inte bara en kort skarp blick som tänkandet formulerade till ett koncentrerat svar. Nej! Goethe studerade sina objekt från olika håll, även hur de förändrades genom tiden.

Så såg han på växter, djur, människor och mineral. När han märkte att mineralen måste ha en förhistoria var det en riktig ’Aha!’-upplevelse.

Goethes efterlämnade anteckningar var följaktli-

gen en stor mängd beskrivningar, som behövde samlas ihop på något sätt för att se om det fanns någon tanke gömd.

Rudolf Steiner fick därför också uppdraget att lägga till egna kommentarer. Det var ett ovanligt förtroende. Arbetet tog honom 3 år. Det blev många band med flera motiv i varje. Det som finns översatt till svenska är bara ”Goethes färglära ” och ” Växternas metamorfoser ”

Ända in på 1960-talet cirkulerade ett antal översatta duplikat i svårlästa sprit-tryck, först med Goethes ord någon sida och sedan Steiners kommentarer. Det var lärorika stunder av studium.

Under tiden Steiner gjorde detta arbete gav han också själv ut skrifter om Goethes världsåskådning och forskningsmetod.

Just nu träffas en grupp en onsdagskväll i månaden i Kulturhuset i Ytterjärna kring en nyöversättning av ”Goethes världsåskådning”.

Tillbaka till ”första hindret”

Steiner inser riktigheten att beskriva från olika håll och synvinklar och införlivar det i sin egen produktion. Ena gången tar han upp ett motiv från ett håll medan en annan gång kanske motsatt sida beskrivs. I början är vi ovana vid det men man kan lära sig att hålla en dörr öppen för motsatser och efterhand leva livet mera öppet och upptäcka värden också i motgångar som annars är lätt att missa.

Så blir de 3 hindren inte längre hinder utan hjälpmedel för den som vill tränga djupare.

1. Goethes metod att beskriva;
2. logiken och retoriken som en metod att framföra;
3. förståelsen för att en noggrann iakttagelse kombinerat med tänkandet krävs för att nå den fulla verkligheten.

Vi lämnar nu ”Mitt liv” och går till sist till en välkänd bok ”Hur uppnår man kunskap om högre världar” som numera kallas ”Andlig skolning”.

Ganska i början under rubriken ”Förberedelsen” ges ett exempel för en iakttagelse-övning. Början måste göras med att rikta själens uppmärksamhet på vissa företeelser. Överallt i naturen pågår det spirande, växande och blommande och å andra sidan det utblommande, vissnande och bortdöende.

Här gäller att intensivt och fullt medvetet iaktta de båda sidorna. Det framkallar också naturligt känslor och tankar. Vanligtvis ilar man för snabbt från det ena intrycket till det andra, för att lägga märke till dessa känslor. ”Genom denna vård blir själs och andekroppen begåvad med högre sinnesverktyg och verksamhetsorgan”.

Om vi tänker oss en dag i september (mitt exempel här är bara en kort antydan). På yttertrappan står en kruka med halvt utblommade pelargoner och intill en kruka med tagetes ännu med några blommor. Pelargonen har färska skott och knoppar som ger en känsla av förväntan. Men där det är utblommat hänger de vissna blombladen på denna hybrid som saknar frö med en förtvivlad, meningslös gest.

Tagetesen är inte längre i lika full växtkraft men det finns dock en del kvar. En skillnad är hos tagetesen där de vissnade blombladen trots sitt tillstånd med en viss stolthet draperar den eleganta frökapseln. Ja man blir lätt stående.

Eller i hallonlandet: färgen och gesten hos de gamla skotten som gjort sitt och de nya som ännu har bladen och vitaliteten kvar. Det kan vara svårt att hålla upplevelsen för sig själv.

Men man kan tänka på mannen som kom hem på natten efter festen och tar sig en skopa vatten och basunerar ”Mooor, väck barna så dom får smaka”.

I de båda korta exemplen ovan kan man inte heller vänta sig några applåder om man vill göra andra uppmärksamma och med retorik somnar snart publiken om. Nej, det måste upplevas!

Detta att bli stående och betrakta kan ju väcka omvärldens misstänksamhet. Goethe märkte det under sin italienska resa men kom på att med litet konstnärsutrustning och genom att dra några streck vid behov såg det fullt naturligt ut. Då han ville ha något tecknat anlitade han en konstnär, det hade han råd med.

Av det lilla som antyds här, och det finns mer, förstår vi den frändskap Rudolf Steiner kände med både örtsamlaren och Goethe. § Torgny Walldén

Holma folkhögskola i Höör/Lund

Liten historisk bakgrund

Biodynamiska föreningen var en av sju huvudmän till FöreningenHolma folkhögskola som startade 2008 i Höör, Skåne. De andra föreningarna var från början Skånes kärngårdar, Sambruket i Sösdalabygden, Svenska Permakulturföreningen, Framtiden i våra händer, Skogsträdgårdens Vänner i Höör och Fobo. Omställningsrörelsen anslöt till föreningen vid en senare tidpunkt.

Till en början bedrevs verksamheten i samverkan med olika andra folkhögskolor/organisationer fram till 2016, då man äntligen fick eget tillstånd att bedriva skolverksamhet. Skinnskattebergs Folkhögskola, Mora Folkhögskola, Jämshögs Folkhögskola, Glokala Folkhögskolan och Färnebo Folkhögskola hjälpte till att ”smygstarta” Holma Folkhögskola genom att låna ut deltagarveckor (dv). Alla dessa skolor har liknande profiler som Holma så därför kändes det naturligt för dem att samverka, samtidig som Holma hjälpte till att använda deras dv optimalt.

Föreningen Holma Folkhögskolas organisationer bär tillsammans på stor mångfald av erfarenhet och kunskap när det gäller arbete med hållbarhetsfrågor, social hållbarhet, ekologisk odling och resilient samhällsutveckling. Meningen var, att genom folkbildning sprida förståelse och kunskaper om hur enskilda människor, grupper och organisationer praktiskt kan verka för att stärka samhällets strävan efter hållbarhet på det sociala-, ekonomiska- samt på miljöplanet.

Under de år som förflutit sedan föreningen bildades 2008 har vi bara blivit mer övertygade om att vi behövs i den svenska folkbildningen. Vi upplever att den ökade förståelsen för de stora miljöproblemen, samtidigt med politikers oförmåga att nå internationella överenskommelser på området, gör det angeläget att finna nya vägar i arbetet med miljö och omställningsfrågor. Våra profilfrågor har även med åren plockats upp av andra folkhögskolor. Vår särart ligger i att hållbarhet inte bara är en enskild kurs utan att det genomsyrar alla våra kurser och all vår verksamhet.

Men vi har också själva förändrats och anpassat oss efter samhällets behov. Därför har vi lagt större delen av verksamhet i Lund, som är en av få större städer i Sverige som inte har någon folkhögskola. Vi vill på detta sätt minska bildnings- och utbildningsklyftorna som vi upplever som väldigt tydliga i Lund. Hälften av våra dv utgörs av allmän linje.

Holma folkhögskolas profil: hälsa, långsiktighet och ansvarsfull fördelning av resurser och odling

Patrik Grahns forskningsteam på SLU Alnarp påvisar att odling är en bra väg tillbaka för människor som av olika anledningar tappat tron på sin egen förmåga (se www.vardalinstitutet.net/sckv/pg_terapitradgard.pdf). Odlingen ger människor med olika kultur och bakgrund möjlighet att mötas på en neutral plats och lära sig olika ämnen på ett väldigt praktiskt sätt. Dessutom växer även människor av att se hur de kan få liv i form av plantor att växa. Vi använder oss även av en sociokratisk pedagogik som innebär att alla deltagare blir aktiva i det demokratiska arbetet på skolan. Deltagare är representerade i alla beslutsfattande grupper på skolan. Det innebär även att deltagarna kan lära sig nya vägar att påverka och på så sätt kan de bli mer delaktiga i samhället. Att genom folkbildning förse människor med verktyg för praktisk demokrati och arbete med miljöfrågor är en mycket viktig väg för att möta de stora utmaningar som samhället står inför.

Odling står i fokus

En röd tråd genom våra kurser är olika former av ekologisk odling. Detta beror förstås på att ökad lokal och ekologisk matförsörjning är en av nycklarna till att reducera samhällets miljöpåverkan. Odling lockar människor från olika kulturella bakgrunder, åldrar och inkomstgrupper på ett sätt som få andra aktiviteter gör. Många till Sverige nyanlända kommer från mindre orter i omvärlden där lantbruk och trädgårdsarbete är en naturlig del av livet. Detta gör fortsatt odling i Sverige till ett bra sätt för nyanlända att knyta kontakter och acklimatisera sig i sitt nya land. Vidare vet vi att odling på ett effektivt sätt möter både äldres och yngres intressen. Liksom att det tilltalar såväl hobbyodlare som tjänstemän och politiker som söker inspiration till arbetet med omställningsfrågor.

Genom praktiskt arbete där de olika delkurserna vävs in, ger vi deltagare som tidigare trott att skolan inte är något för dem en ny möjlighet. När deltagare inser att det inte är deras fel att de misslyckats i skolan händer något. När de förstår att det är skolan som inte lyckats anpassa sig till det sätt som de lär sig på följer automatiskt en personlig utveckling.

Vi kan observera att breda grupper av deltagare söker sig till skolan, vilket kan skapa dynamiska kurser och bildningsmiljöer där erfarenheter byts och demokratiska värden grundläggs. Vi hör av deltagarna att de under sin tid på Holma folkhögskola upplever en ökad förmåga att påverka både sin egen livssituation och samhällsutvecklingen i sin helhet. Våra huvudmän bidrar som en inspirationskälla för olika sätt som deltagarna kan engagera sig för något de tror på. Huvudmännens idémässiga bakgrund kommer inte bara synas i enstaka kurser utan genomsyra alla kurser. Det är många som, ställda inför alltmer överhängande miljöproblem, mår väl av att få kunskaper och verktyg för att praktiskt förverkliga idén om det resilienta samhället.

Även kulturell verksamhet kommer att vara en viktig del i vårt arbete. Dels som kursöverskridande blockämnen en eftermiddag i veckan , dels i form av att få njuta av andras kulturella utövande.

Holma Folkhögskolas syfte

Vårt syfte är att utgående från konkreta exempel genom inspiration, undervisning, praktik och annan folkbildningsverksamhet ge redskap att förverkliga ett resilient samarbete med naturen till människor i alla åldrar och med olika bakgrund, som funderar över hur de kan bidra till hållbarhet och omställning. Vi vänder oss till dem som letar efter ett yrke som gör att de inte tär på jordens resurser. Vi vill ge dessa människor en möjlighet att mötas, söka kunskap och få växa. Holma folkhögskola vill vara en mötesplats som kan stimulera till förändring och ge kunskap som lägger grunden för framtidens samhällen och levnadssätt.

Verksamhetens kursplan i nuläge

- Allmän linje med omställningsprofil
- Grundkurs grönsaksodling
- Skogsträdgårdskurser, två olika
- Kurs i resilient entreprenörskap
- Permakultur distans
- Odla för självförsörjning
- Odla för försäljning

För mer information läs på Holma folkhögsskolas hemsida www.holmafolkhogskola.se § Matthias Krauss

Artikelförfattaren är Biodynamiska föreningens representant i Föreningen Holma folkhögskola

Jag skulle vilja starta en lokalavdelning i södra Sverige för att stärka Biodynamiska föreningens arbete i regionen. Vi behöver bli fler som angagerar sig i Holma fhs. Starta medlemsaktiviteter och rekrytera nya medlemmar till föreningen på lokal och regional plan. Även andra regioner runtom i landet skulle kunna bilda grupper för ett regionalt arbete i biodynamiska föreningens anda och ändamål.

Hör gärna av er till Matthias Krauss per mail eller telefon med önskemål, idéer och konkreta förslag! ekosamtradgard@gmail.com eller 0733 60 66 66.

BINGN Biodynamic Initiative for the Next Generation Nordic

För några år sedan startades en nordisk utbildning för människor som vill bli biodynamiska lantbrukare. BINGN kombinerar praktiskt lärande på gårdar runt om i Norden med undervisning av lärare från olika länder. Efter tre års praktik, varvat med seminarier, examinerades de första studenterna i januari 2017. 20 personer befinner sig nu på utbildningens andra och tredje år. 2019 antas en ny grupp studenter. (se www.bingn.org)

Det unika upplägget gör att studenterna får möta en mängd olika perspektiv och se olika sätt att bedriva jordbruk. På så vis kan de stärka sin omdömesbildning och finna sin egen väg in i ett hållbart jordbruk. Varje år fördjupar de sig också i ett eget valt ämne i form av ett projektarbete. 2017 handlade förstaårsstudenternas projekt om vitt skilda ämnen såsom: biodling, plöjningsfritt jordbruk, att förstå kor, frö från den egna odlingen, bygga och odla i växthus, ta hand om äppelträd och det sociala livet på gården. Här beskriver Klára Jelínková sitt projektarbete om praktikanterna på den gård där hon själv praktiserade.

Människor på Bergsmyrene

Mitt projektarbete första året på BINGN handlar om sociala aspekter av biodynamisk odling. Jag har varit praktikant på gården Bergsmyrene, som ligger söder om Oslo. Gården tar emot många volontärer under säsongen, så det kändes naturligt att rikta fokus åt det hållet.

De flesta volontärer på Bergsymerene är WWOOFare. Att WWOOFa (World Wide Opportunities on Organic Farms) är ett sätt för unga människor att arbeta ideellt på ekologiska gårdar, få erfarenhet och lära sig hur mat odlas.

I år kom över 40 unga människor till gården. Jag bestämde mig för att ta en bild av var och en och göra en kort intervju.

Så uppstod frågan hur jag skulle kunna dela med mig av projektet till fler människor och sprida budskapet från de här unga människorna. Jag skapade ett album på min Facebook-sida där jag varje dag la upp en berättelse från en WWOOFare. Albumet delades också på Bergsmyrenes Facebook-sida.

En av anledningarna till att jag bestämde mig för att göra det här projektet var att jag ville ta reda på hur en ung människas liv påverkas av erfarenheterna på en gård och om det finns några likheter mellan volontärerna.

Intervjufrågorna var i huvudsak desamma för varje person och jag frågade om utmaningar, höjdpunkter, deras relation till ekologisk odling etc. Volontärerna var mellan 14 och 45 år gamla och kom från 9 olika länder. Jag intervjuade också lantbrukarna för att höra deras upplevelse av att ha volontärer.

Intervjuerna visade att de erfarenheter de gjorde på gården hade stor inverkan på dessa unga människors liv. Många av dem reflekterade över att de inte haft någon relation till mat tidigare, men att nu när de vet vilket arbete som ligger bakom så kommer de att vara mer observanta när de köper mat.

Många av dem beskrev också vilken bra känsla de fick av att arbeta fysiskt, att komma i kontakt med jorden och djuren, att vara tillsammans med andra människor och interagera med dem. En annan sak som kom upp i intervjuerna var erfarenheten av att vara off-line, att inte använda så mycket pengar utan istället leva mer i nuet och vara kreativa tillsammans.

Jag var väldigt glad att se hur människor kan förändras på så kort tid och hur kontakten med naturen kan ha så stor inverkan på deras liv. Att arbeta med unga människor på gården är en väldigt viktig uppgift och jag ser det som ett sätt att skapa en bättre framtid. Människor som är medvetna om vår jord från unga år kommer att sprida det budskapet vidare.

Att göra ett sådant här projekt har för mig varit ett sätt att tacka alla dessa entusiastiska volontärer som hjälpt gården så mycket.

BINGN-seminarium

Nästa BINGN-seminarium äger rum på Solmarka, Vassmolösa 10–17 april 2018. Seminariet innehåller både teoretiska föreläsningar och besök hos gårdar och livsmedelsproducenter i området. Om någon är intresserad av att delta i delar av seminariet går det bra att kontakta sofi.gerber@sbfi.se för program och mer information. Undervisningsspråket är engelska.

BINGN (Biodynamic Initiative for the Next Generation Nordic) antar en ny grupp studenter i januari 2019. Läs mer om lärlingsprogrammet och om hur du ansöker på www.bingn.org.

Annabell och Madeleine
15 år, Tyskland, stannade i fyra veckor

Annabell: Här lärde jag mig mycket om ekologisk odling och när jag nu köper en ekologisk produkt så vet jag hur den har producerats och att det ligger mycket arbete bakom. Jag har bättre koll på hur vi producerar mat nu. Mina föräldrar har en trädgård, så jag kan lära dem det jag har lärt mig här och vi kan arbeta mer tillsammans.

Madeleine: Jag har lärt mig mycket om lagarbete här. Det var en fin upplevelse att arbeta tillsammans varje dag och hjälpa varandra.

Ellery och Elliot
22 år, USA, stannade i två månader

Ellery: Det jag gillade mest var att kunna skörda saker och tillaga dem och äta dem. Till exempel sallad – att så den, plantera ut den och sedan skörda den. Det var fint att se hela cykeln.

Elliot: Det jag verkligen gillar här är att äta alla måltider tillsammans. Det var fantastiskt. Det finns så många gårdar där WWOOFarna får äta åtskilt från lantbrukarna. Här känns det som om vi är en del av systemet och man får också möjlighet att lära sig mer genom de gemensamma måltiderna. Jag har lärt mig så mycket av Finn till exempel, medan vi åt.

Evelyn Romer Iversen
59 år, Schweiz, lantbrukare på Bergsmyrene gård

Det är väldigt utmanande efter så många år att säga samma sak till volontärerna, om och om igen, hela sommaren. Alla har sina egna vanor, sina egna sätt att göra saker till exempel i köket. Jag säger till folk ”använd bara så mycket som du verkligen behöver, inte mer”, av tvål till exempel. Jag inser nu hur viktig den här erfarenheten är för volontärerna. Vi behöver de här händerna, vi skulle inte kunna ha så här mycket grönsaker här utan den här hjälpen. Vi kan visa dem ett enkelt liv tillsammans med andra människor. Vi har en mycket harmonisk stämning här. Folk gillar att vara här, de säger att de får en väldigt unik upplevelse. De tar med sig den erfarenheten ut i världen. Det är en mission att visa dem hur man tar hand om djuren och jorden. Det är väldigt fint att se hur människor förändras här. När folk kommer hit är de ofta väldigt försiktiga, de är inte vana att arbeta fysiskt hela dagen, de är svaga på ett sätt. Det är så fint att se hur starka de blir. Det handlar inte om arbetet, utan om hela energin och atmosfären som vi skapar tillsammans. Jag tror att den här energin också är väldigt bra för allting, även för djuren. Människor vill ta hand om livet och det finns plats för alla här. När vi accepterar människor för dem de är, så visar de sig verkligen och så småningom passar de in. § Klára Jelínková

B POSTTIDNING

Avsändare:
Biodynamiska Föreningen
Skillebyholm 7
153 91 Järna

MILJÖMÄRKT
3041 0001
TRYCKSAK

Kallelse till ordinarie årsmöte i Biodynamiska Föreningen 2018

Lördagen den 26 maj kl. 13.00, Ullberga gård utanför Nyköping

Härmed kallas medlemmar i Svenska Biodynamiska Föreningen till ordinarie årsmöte: lördagen 26 maj 2018 på Ullberga Gård utanför Nyköping. Nedan förslag till dagordning för årsmötet. Vänligen observera att företrädare för juridisk person alltid ska lämna fullmakt för deltagande vid föreningens möte.

Årsmötet kommer att kombineras med ett studiebesök på den biodynamiska mjölkgården. Kaffe kommer att serveras, anmäl gärna att du kommer!

Med vänlig hälsning för styrelsen i Svenska Biodynamiska föreningen, Johan Nilsson och Brigid Lefevre, (ordförande).

Varmt Välkomna!

Förslag till dagordning

1. Årsmötets öppnande och val av mötesordförande vid årsmötet.
2. Val av sekreterare, två justerare, tillika rösträknare.
3. Prövning av om årsmötet blivit stadgeenligt utlyst.
4. Fastställande av röstlängd.
5. Fastställande av dagordningen
6. Styrelsens verksamhetsberättelse och årsredovisning
7. Revisionsberättelse för det gångna räkenskapsåret
8. Fråga om ansvarsfrihet för styrelsen.
9. Fastställande av antalet styrelseledamöter, revisorer, revisorssuppleanter och valberedning som ska väljas på årsmötet.
10. Fastställande av styrelse- och revisorsarvoden.
11. Val av styrelse, revisor, revisorssuppleant och valberedning.
12. Andra ärenden som ankommer årsmötet att besluta om.